

والمهجم (1) من اجل مدن اليمن وفي عن زبيد
 ثلاثة ايام ولها جامعان وفي في مستو من الارض من مدن
 التهايم وفي في الشمال والشرف عن زبيد وفي عن صنعا
 ست مراحل قال الشريف الإدريسي من جملة مسافة
 الطريق من عدن الي مدينة المهجم ست مراحل ومن
 مدينة المهجم الي مدينة خيوان خمسة وعشرون فرسخاً *
 وزبيد (2) قسبة التهايم وفي في مستو من الارض
 عن البحر علي اقل من يوم وماورها ابار ولها نخيل
 كثير وعليها سور وفيه ثمانية ابواب قال النيروني وفي
 فرضة اليمن وفرضة زبيد موضع يسمي بعلافقه وبينهما
 اربعون ميلاً قال في العزبي ولها ساحل يعرف بعلافقه
 وبينهما خمسة عشر ميلاً قال في كتاب الاطوال وعلافقه
 حيث الطول سد والعرض ندل *
 وتعز (3) في زماننا هذا في مقر ملوك اليمن وفي حصن
 في الجبال مظل علي التهايم واراضي زبيد وفوق تعز

-
- (1) بفتح الميم وسكون الهاء وخيم وميم *
 (2) بفتح الزاء المعجمة وكسر الباء الموحدة وسكون
 المثناة من تحت ودال مهمله *
 (3) بكسر المثناة من فوق وسكون العين المهملة وفي
 اخرها زاء معجمة *

Ἀλμάχτζαμ, ἀπέκασαν τῶν πόλεων τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας ἢ ἐπισημοτάτη καὶ ἀπέχουσα τῆς Ζαμπίτ τρεῖς ἡμέρας, ἔχει δύο ναῦς (ντζαμιά) καὶ κεῖται ἐν ἐπιπέδῳ τόπῳ ἐκ τῶν πόλεων τῆς παραλίου χώρας ἀνατολικοαρκτικῶς τῆς Ζαμπίτ, ἀπέχουσα τῆς Σανααῖς ἐξ σαθμῶν. Λέγει Ἀλσερίφ Ἀλεδρισῆς, ἀπὸ Ἀδανα εἰς τῆς πόλεως Ἀλμάχτζαμ ὑπάρχουσιν ἐξ σαθμοί, καὶ ἀπὸ τῆς πόλεως Ἀλμάχτζαμ εἰς τῆς πόλεως Χαϊβάν κέ παρασάγγαι.

Ζαμπίτ ἔστι μητρόπολις τῆς παραλίης χώρας, κειμένη ἐν ἐπιπέδῳ τόπῳ ἔλασσεν μίας ἡμέρας ἰδῆ μακρὰν ἀπὸ τῆς θαλάσσης, καὶ ἔχουσα ὕδατα φρεάτεια, καὶ πολλὰς φοίνικας, καὶ περὶ αὐτὴν τεῖχος ἐκτάπυλον. Κατὰ Ἀλμπιρένιον, ἔστιν ἐμπέριον τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας· ὁ δὲ λιμὴν τῆς Ζαμπίτ ἔστι τύπος ἰνομαζόμενος Ἀλαφακά 1) μί μίλια μακρὰν. Λέγει ὁ τῆς Ἀζίζῆ, ὁ αἰγυιαλὸς αὐτῆς ὀνομάζεται Ἀλαφακά, μεταξὺ δὲ αὐτῶν ἰε' μιλίων διάστημα. Κατὰ τὸ περιμικῶν βιβλίον, τῆς Ἀλαφακάς τὸ μὲν μῆκος ὑπάρχει ξδ^ο, τὸ δὲ πλάτος νδ^ο, λ'.

Τῆς, ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν καθέδρα τῶν βασιλέων 2) τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας, ὑπάρχει φρέριον ἐν τοῖς ὄρεσιν ὑπερεκτεινόμενον τῆς παραλίης χώρας καὶ τῆς γῆς τῆς Ζαμπίτ. Ἄνωθεν τῆς Τῆς ἔστι παλάτιον εὐφρέσσυνον ὀνομαζόμενον Σα-

1) Γαλαφακά αἰθῆρα κατ' ἄλλης γράφεται καὶ πρὸ φέρεται.

2) Οἱ ὁποῖοι πρῶην ἐβασίλευον ἐν Σανααῖ.

χαλαῖ 1), εἰς τὸ ὁποῖον ἔφερον ὁ βασιλεὺς τῆς εὐδαίμονος, Ἀραβίας ὕδατα ἐκ τῶν ἐκεῖσε βενῶν, καὶ ἔκτισεν αὐτῷ μεγάλη καὶ ὠραιότατα κτίρια ἐν μέσῳ κήπευ.

Ἀλδεμουά ἔστι Φρέριον κατ' ἄρκτον τῶν Ἀδάνων ἐν τοῖς ἔρεσι τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας, καὶ γασφυλάκιον τῆ βασιλείας τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας. Κεῖται, λέγει ὁ ἔμπν Σαῖδ, ἐπὶ τὸ ἔρος τὸ ἐκτεινόμενον ἀπὸ μεσημβρίας κατ' ἄρκτον, καὶ μετέβη εἰς παροιμίαν διὰ τὴν ἰσχυρότητα καὶ σφερότητα αὐτῆ. Κατ' ἄρκτον αὐτῆ κεῖται Ἀλτζουά 2), πολίχινον περιβήτητον ἐν τῇ πλατείᾳ τῇ διὰ τῶν ὄρεων ἀγύση.

Ἀλσαρτζιά ἔστι λιμὴν ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν, ἔχων οἰκοδομαὶς ἐκ καλῶν κατεσκευασμένας καὶ μικρὰς. Λέγει ὁ Ἀλδρισῆς, μεταξύ Ἀλσαρτζιάς καὶ Ἀλχιρδάς ὑπάρχει ἡμέρας ἰδός.

Τζιομπλά, μεταξύ Ἀδάνων καὶ Σαναῶς, κεῖται ἐν ταῖς ἔρεσιν ἐπάνω δύο ποταμῶν, οἱ ἑ καὶ ἰνομάζεται Μεδίνατ ἀλναχραῖν, ἥτοι πόλις δύο ποταμῶν· ἔστι δὲ νέα πόλις κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀλοσλαῖχιτῶν, ὅτε ἔτοι ἐδέσπισαν τῆς Ἰ.

1) Οὗτος ὁ τόπος ὑπάρχει μέρος τῆ βενῆ ὀνομαζομένη ἐγχωρίῳ διαλέκτῳ Σάμπρ, ἥτοι ἀλόη, πικρὰ εὐφρορετάτη.

2) Περὶ τούτου τῆ πολυχυῖα λέγει ὁ λεξικογράφος Γακῆτος, ὅτι ἦτορ περιφέρηρος κάμη τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας· λέγει δὲ ἔτω: $\text{الجوزة باليهن قرية باليهن}$.

الصليحيون لما استولوا علي اليمن واما اليمن فقد قال
في اللباب بفتح المثناة التحتية والميم وفي اخرها نون قال
وينسب اليها يماني ويماي قال وهي بلاد عريضة كبيرة
وقيل لها اليمن لانها بين الارض كما ان الشام شمالي
الارض قال بعض الثقة جيله عن تعز دون يوم وهي
من تعز في الشرف بهيلة يسيرة الي الشمال *

والجند (١) شمالي تعز وماء الجند في ضاية الوخامة وهي
من صنعا ثمانية واربعون فرسخاً وهي من ظفار اربعة
وعشرون فرسخاً والجند قريب من تعز وهو بلد وخم وهي
علي نصف مرحلة عن تعز قال الشريف الادريسي والجند
بين نمار وبين زبيد وهو بلد جليل به مسجد جامع
لمعاد بن جبل وغالب اهلها شيعة وبقر الجند وادي
سحول ومنه يسير في صحاري الي جبل فيه نحو السف
قرية وعرض هذا الجبل احد وعشرون فرسخاً ومنه يسير
في صحاري ورمال الي مدينة زبيد *

(١) من اللباب بالجيم والنون المفتوحين وفي اخرها
دال مهلة *

ἦτοι εὐδαίμονος Ἀραβίας. Περὶ δὲ ταύτης, λέγει ὁ συγγραφεὺς τῷ Ἀλμπάμπ., ὅτι ἡ παρνομασία αὐτῆς πριεῖ *يحيى* καὶ *يحيى*, καὶ ἔστι χώρα πλατεῖα καὶ μεγάλη, ὀνομαζομένη ἀραβιτὶ Γεμέν, ὅτι κεῖται γεμὴν, ἦτοι κατὰ δεξίαν τῆς γῆς 1), καθὼς καὶ ἡ Σάμ (Συρία) κεῖται Σαμαλή, ἦτοι κατ' ἀριστερὰν τῆς γῆς. Κατὰ τινὰς ἀξιοπίστους ἀνδρας, ἡ Τζομπλά ἀπέχει τῆς Τῆς ἑλασσον μιᾶς ἡμέρας ὁδῶ, κειμένη ταύτης ἀπ' ἀνατολῶν ὀλίγον τι κατ' ἄρκτον.

Ἀλτζάναδ κεῖται κατ' ἄρκτον τῆς Τῆς, ἔχουσα ὕδατα πολλὰ νοτιάδῃ, καὶ ἀπέχουσα ἀπὸ μὲν Σαναῶς τεσσαράκοντα καὶ ὀκτὼ παρασσάγγας, ἀπὸ δὲ Ζαφαρ εἰκοσιτέσσαρες παρασσάγγας, πλησίον τῆς Τῆς. ἔστι δὲ τύπος νοσερὸς ἀπέχων τῆς Τῆς ὡσεὶ ἡμίσεως σταθμῶ. Ἀλτζάναδ, λέγει Ἀλτζαλφ Ἀλδρισῆς, κεῖται μεταξύ Δαμαρ καὶ Ζαμπίτ, τόπος ἀξιόλογος ἔχων ναὸν 2) τῷ Μαῶδ μπέν Τζαμποκάλ. Οἱ πλείους κάτοικοι εἶναι αἰρετικοί. Πλησίον Ἀλτζάναδ ἔστι πεδιάς Σαχῆλ, ὅθεν διαβαίνομεν διὰ πεδιάδων εἰς Βενέν, ἐν ᾧ ὑπάρχουσι χίλιαι κεδὸν κῶμαι, καὶ τῷ ὅποιε τὸ πλάτος εἶναι εἴκοσι καὶ ἑνὸς παρασσαγγῶν. Ἐκ τούτου τῷ Βενῶ, ὁδεύομεν δι' ἐρήμων καὶ ἄμμων εἰς τὴν πόλιν Ζαμπίτ.

1) Τῆς Μέκκας δηλ. καὶ τῆς ἐπικρατείας αὐτῆς, τὴν ὁποίαν οἱ Ἀραβες ὑποτιθέασιν ὀμφαλὸν τῆς γῆς.

2) Οὗτος ὁ ναὸς, τὸν ὁποῖον ἔκτισεν ὁ Μαῶδ μπέν Τζαμποκάλ, σώζεται κατὰ Νιβέριον καὶ ἄρχει τῆς σήμερον. Ἡ δὲ κίμη Ἀλτζάναδ, ἐπὶ τῷ Μωάμεθ περιφημῶς, ὑπάρχει τανῦν πηλίχνιον.

ونمار (1) بلدة باليمن مشهورة وقد ينسب اليها قوم من اهل الرواية ولها ذكر في الاخبار وهي عن صنعا ستة عشر فرسخاً وعن ظفار ثمانية فراسخ قال الادريسي وعلي يومين من صنعا في الطريق الي نمار جبل وثم مسجد معاد بن جبل *

وحلي (2) من اطراف اليمن من جهة الحجاز قال الادريسي ومن اراد ان يركب البرية من تهامة الي صنعا فانه يسير من السرين نحو ست مراحل وتلك الناحية مدينة حلي وتعرف بحلي ابن يعقوب *

وجده (3) فرضة مكة وهي علي مرحلتين منها علي شط البحر وهي عامرة قال الادريسي وجده مرسى مكة وبينهما اربعون ميلاً وهي ميقات من قطع من جهة عيذاب اليها *

(1) من المشترك بفتح الدال المعجمة ومن اللباب بكسرها وميم والفاء وراء مهلة وقال في المشترك وبعضهم يكتبه علي الكسر وبعضهم يعربه اعراب ما لا ينصرف *

(2) بفتح الحاء الهلالية وسكون اللام ثم ياء مثناة

من تحت *

(3) يضم الجيم وتشديد الدال المهلة ثم هاء *

Δάμαρ ἔστι πόλις τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας περιβύητος, ἀφ' ἧς παρονομάζονται τινὲς τῶν ἱστοριογράφων τῆς ἱστορίας τῆς Μωάμεθ, περὶ ἧς γίνεται ἀνάμνησις παρὰ τοῖς ἱστορικοῖς 1)· ἀπέχει δὲ ἀπὸ μὲν Σανααῆς δεκαῆξ παρασάγγας, ἀπὸ δὲ Ζάφαρ ὀκτώ παρασάγγας. Ἀπὸ Σανααῆς, λέγει ὁ Ἀλδριστῆς, ἴσκει δύο σαθμοὺς, ἐν τῇ ὁδῷ τῇ εἰς Δάμαρ ἀγύση, ἔστι βενὸν ἢ ναὸς Μααδὸ μὲν Τζάμπαλ.

Χάλη 2) κεῖται ἐν τοῖς συνόροις τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας πρὸς τὸ μέρος τῆς πετραίας Ἀραβίας. Ὁ βελέμειος, λέγει ὁ Ἀλδριστῆς, ναὶ πορεύθῃ διὰ ξηρᾶς ἀπὸ Ταχαμαῆς εἰς Σαναάν, πορεύεται ἀπὸ Ἀλσερραίνης ἴσκει ἕξ σαθμοὺς, ἢ ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ ἔστι πόλις Χάλη ἕτως ἐπονομαζομένη ἀπὸ Χάλη ἢ Ἰακάβ.

Τζέδδα ἔστι λιμὴν Μέκκας ἴσκει δύο σαθμοὺς 2) μακρὰν ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν τῆς θαλάσσης κατωκημένος. Τζέδδα, λέγει ὁ Ἀλδριστῆς, ἔστι λιμὴν Μέκκας μί μίλια μακρὰν, καὶ σαθμὸς τῶν ἀπὸ Αἰζάπ εἰς Μεδίναν διαβαίνοντων προσκυνητῶν.

1) Αὐτὴ ἢ πόλις ἔχει, κατὰ Νιβύριον, ἀκαδημίαν περιβύητον, ἢ οἱ κάτοικοι αὐτῆς ὑπάρχουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον Ζεῖδιται.

2) Ἴσως ἢ Αἴλου κόμη τῆς Πτολεμαίου.

3) Τεσσαράκοντα μίλια κατ' Ἀλδριστῆν, ἢ τρεῖς ὑκταὶ κατὰ Ἰακῆτον.

وظفار⁽¹⁾ مدينة علي ساحل خور وقد خرج من البحر الجنوبي وطعن في البر في جهة الشمال نحو مائة ميل وعلي طرف هذا الخور مدينة ظفار ولا تخرج المراكب من ظفار في هذا الخور الا بريح البر ويقال من فيها في الخور المذكور الي الهند وظفار قاعدة بلاد الشحر ويوجد في ارضها كثير من نبات الهند مثل النارجيل والتبيل وشمال ظفار مال الاحقاف وبين ظفار وبين صنعاء اربعة ومشرون فرسخاً وعن بعضهم ظفار علي ساحل اليمن ولها بساطين علي شواني وظفار نحو قاره او اكبر بقليل *

والسرين⁽²⁾ من حلي تسعة عشر فرسخاً وهي من جهة الشمال عن حلي وقال في اللباب وهي بليدة عند جده في نواحي مكة قال في العزيركي والسرين مدينة علي ساحل البحر بينها وبين مكة اربعة ايام كبار قال الادريسي والقرب من الشرين قرية ياملنم وهي ميقمات اهل اليمن *

(1) بفتح الظاء المعجمة والفاء والفاء وراء المهملة *
 (2) من اللباب بكسر السين المهملة وفتح الراء المهملة المشددة وسكون المثناة من تحت وفي اخرها نون *

Ζαφαρ ἔστι πόλις ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν τῆς κόλπες ἐξέρχο-
 μένθ ἀπὸ τῆς μεσημβρινῆς θαλάσσης καὶ προτεινομένης εἰς τὴν
 ξηρὰν κατ' ἄρκτον ὡσεὶ ἑκατὸν μίλια. Ἐπὶ τὸ ἔσχατον
 ἄκρον τέτθ τῆς κόλπες κεῖται ἡ πόλις Ζαφαρ, ἐκ τῆς ὁποίας
 τὰ πλοῖα δὲν ἐξέρχονται διὰ τέτθ τῆς κόλπες, πλὴν ὅταν
 πνεῦση ὁ ἄνεμος ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ τότε ἐκπλέσσι διὰ
 τῆς ῥηθέντος κόλπες εἰς Ἰνδίαν. Ἡ πόλις Ζαφαρ ἔστι μη-
 τρίπολις τῆς γῆς Σέχερ, ἐν ἣ εὐρίσκονται πολλὰ τῶν φυτῶν
 τῆς Ἰνδίας, οἷον μοσχοκάρυον καὶ ἰνδικὴ κολοκύνθη. Κατ'
 ἄρκτον τῆς Ζαφαρ ὑπάρχουσι λόφοι ἀμμάθεις 1)· καὶ μεταξὺ
 αὐτῆς καὶ Σαναῶς εἰκοσιτέσσαρες παρασάγγαι. Κατὰ τινες
 τὸ Ζαφαρ κεῖται ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας,
 καὶ ἔχει κήπες ἐπάνω ἀποθηκῶν 2)· ἔχει δὲ μέγεθος Κα-
 ρῶς 3), ἢ ὀλίγον τι μεγαλύτερον.

Ἀλσερραΐνη ἀπέχει ἀπὸ Χάλης 19 παρασάγγαι κατ'
 ἄρκτον· ἔστι δὲ, κατὰ τὸν συγγραφέα τῆς Ἀλεμπάμπ,
 μικρὰ πόλις πλησίον Τζιόδας ἐν τῇ γῇ Μέκκας. Ἀλσερραΐ-
 νη, λέγει ὁ συγγραφεὺς τῆς Ἀζίζῆ, ἔστι πόλις ἐπὶ τὸν αἰ-
 γιαλὸν τῆς θαλάσσης, ἀπέχουσα τῆς Μέκκας τέσσαρας
 ἡμέρας μεγάλας. Πλησίον Ἀλσερραΐνης ἔστι, κατὰ τὸν
 Ἀλεδρισῆν, κόμη Γιαλαμλάμ, κατὰλυμα τῶν ἐκ τῆς εὐ-
 δαίμονος Ἀραβίας προσκυνητῶν.

1) Περὶ τέτων τῶν ἀμμάδων λόφων ὀνομαζομένων Ἀλκαφ
 ὄρα Ἀλκοράνε Σέραν μὲν σίχ. 20.

2) Τοιαῦται ἀποθηκαὶ ἐννοῦνται ἐνταῦθα, οἷας εἶχον οἱ
 Αἰγύπτιοι.

3) Πόλις Συρίας μεταξὺ Δαμασκῆ καὶ Χέμς.

ونجران⁽¹⁾ بليدة بها نخيل وتشتل علي احياء
من اليمن ويتخذ بها الادم وهي عن صنعاء عشر
مراحل ونجران بين عدن وحضرموت في جبال
بها اشجار وتسير من مكة الي نجران في نحو
عشرين يوماً في طريق معتدل للابل بين صنعاء
ومكة شرقي صعده ونجران من بلاد همدان بين قرب
ومداين وعماير ومياه •

عدن⁽²⁾ ويقال لها عدن ابين وهي علي ساحل البحر وهي
بلدة حط واقلاع لمراكب الهند وهي بلدة تجارة وهي
يابسة قشقة وايين بفتح الهزة وسكون الباء الموحدة وفتح
المثناة التحتية ثم نون قال في المشترك عن سيبويه
بكسر الهزة في الكتب ان طولها سول وعرضها
يا قال في المعرب ابين اسم رجل اضيف عدن اليه
واما عدن لاءه فبليدة في جبل صبر باليمن ايضاً
ومنها اعني عدن لاءه كان ظهور دعاة الفاطميين
خالفاً مصر وعدن عن صنعاء ثمانية وعشرون فرسخاً قال

(1) من اللباب بفتح النون وسكون الجيم وراء مهلة

والف وفي اخرها نون •

(2) بفتح العين والذال المهملتين ونون •

Νατζραὴν ἔστι μικρὰ πόλις ἔχουσα Φοίνικας, καὶ περιέχουσα Φυλαὰς τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας, ἐξ ἧς ἐκκομίζονται καὶ βύρσαι (τὰ πετζία)· ἀπέχει δὲ τῆς Σανααῖς δέκα σαθμῶν, κειμένη μεταξὺ Ἀδάνων καὶ Ἀδραμύττης 1) ἐν ὄρεσι δειδροφόροις. Οἱ ὁδοιπόροι διαβαίνουσι ἀπὸ Μένκας εἰς Νατζραὴν ἐν ἡμέραις εἴκοσι σχεδὸν δι' ὁδοῦ ὁμαλῆς ἐπάνω τῶν καμήλων μεταξὺ Σανααῖς καὶ Μένκας κατ' ἀνατολὰς Σασιῶν. Τὸ Νατζραὴν ἀνήκει ἐν τῇ γῇ Χαμαδαῖν, ὅπου εὐρίσκονται κῶμαι καὶ πόλεις, οἰκίαι καὶ ὕδατα.

Ἀδαναί, ὀνομαζόμενα Ἀδαναί Ἀμπιὰν, κεῖται ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν τῆς Θαλάσσης· ἔστι δὲ πόλις ἐμπορική, εἰς ἣν προσορμίζουσιν αἱ νῆες τῆς Ἰνδίας, καὶ ἐντεῦθεν ἐκπλέουσι, ξηρὰ καὶ ῥυπαρά. . . . Κατὰ τὰ γεωγραφικὰ βιβλία τὸ μῆκος αὐτῆς εἶναι ζ', λ', τὸ δὲ πλάτος ια'. Ἀμπιὰν, λέγει ὁ Ἀλμοάρεπ, ἔστιν ὄνομα ἀνδρός, ἀφ' οὗ παρωνομάθησαν τὰ Ἀδαναί 2). Τὸ δὲ Ἀδαν Λααὶ ἔστιν ὁμοίως μικρὰ πόλις ἐν τῷ ὄρει Σάμπρ τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας, καὶ ἐκ ταύτης, δηλ. ἐξ Ἀδαν Λααῖς, ὑπῆρξεν ἡ φανέρωσις τῆς γενεᾶς τῶν Ἀλφατιμιτῶν χαλιφῶν τῆς Αἰγύπτου. Τὰ Ἀδαναί ἀπέχουσι τῆς Σανααῖς καὶ παρασάγγας· κατὰ δὲ τὸν ἔμπν Χακκάλ, τρεῖς σαθμῶν. Τινὲς ὁδοιπόροι λέγουσιν, ὅτι τὰ Ἀδαναί κεῖνται εἰς τὰς πρόποδας ὄρες περιζωννύοντος τὴν

1) Σφάλλει ἐνταῦθα ὁ συγγραφεὺς, ὅτι ἡ πόλις διέστηκε πολὺ μακρὰν τέτων τῶν δύο τέπων κατ' ἀρκτον.

2) Κατὰ Γακῆτον ὀπωνομάθησαν τὰ Ἀδαναί Ἀμπιὰν, ὁ καὶ δευτέρου, ἀπὸ τοῦ νομῆ Ἀμπιὰν, εἰς τὴν ὁποῖον ἀνήκει τὰ Ἀδαναί.

ابن حوقل بلى بينها ثلث مراحل وعن بعض المسافرين
وعدن في ذيل جبل كالقصور عليها وثمامه سور الى البحر
ولها باب الى البحر وباب الى البر يعرف بباب السافيين
والماء العذب ينقل اليها .

وصنعاً (١) من اعظم مدن اليمن تشبه دمشق
لكثرة مياهها واشجارها وهي شرقي عدن بشمال في
الجبال وهي معتدلة الهوي وتتقارب فيها ساعات نهار
الشتا والصيف وهي كانت كرسي ملوك اليمن في القديم وبها
تل عظيم يعرف بعمدان كان قصر ملوك اليمن قال
ابن سعيد وبينها وبين عدن مدينة جبله قال في
العزبي مدينة صنعاء مدينة جليلة وهي قصبة اليمن وبها
اسواق جليلة ومساجد كثيرة .

بطن مر (٢) وهي بقعة فيها عدة قرايا ومياه تجري وتخيل
كثيرة وهي عن مكة مسيرة يوم وهي على طريق حجاج مصر
والشام والنخل والمزدرع متصل من بطن مر الى وادي

(١) بفتح الصاد المهملة وسكون النون وعين مهملة

والف مدودة .

(٢) بفتح الباء الموحدة وسكون الطاء المهملة ونون وفتح

الميم ثم راء مهملة مشددة .

πόλιν ὡσεὶ τείχος, ἔχουσα πρὸς τὴν θάλασσαν τείχος. Ἔχει δὲ πύλην πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ ἑτέραν πρὸς τὴν ξηρὰν ὀνομαζομένην Μπαμπ Ἀλσακίην, δι' ἧς παροχετεύεται νερὸν γλυκύ.

Σαυναὰ ὑπάρχει ἐκ τῶν μεγίστων πόλεων τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας, ὁμοιάζουσα τὴν Δαμασκὸν κατὰ τὴν πληθὺν τῶν ὑδάτων καὶ δένδρων· κεῖται δὲ ἀνατολικοαρκτικῶς τῶν Ἀδάνων μεταξὺ βουνῶν, καὶ ὑπάρχει εἰκραΐς. Εἰνταῖθα γίνονται Ἰσαι αἱ χειμεριναὶ καὶ θεριναὶ ὥραι. Τοπάλαι ὑπῆρχε μητρόπολις τῶν βασιλέων τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας 1), καὶ αὐτὴ μέγας γεώλοφος, ὀνομαζόμενος Γαμδάν, ὅπου ὑπῆρχε τὸ παλαιότερον τῶν βασιλέων τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας. Μεταξὺ Σαυναῶς, λέγει ὁ ἔμπν Σαῖδ, καὶ Ἀδάνων κεῖται ἡ πόλις Τζομπλά. Ἡ πόλις Σαυναὰ ἔστι, κατὰ τὸν συγγραφέα τῆ Ἀδίζη, πόλις μεγαλοπρεπῆς καὶ μητρόπολις τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας, ἔχουσα ἀγορὰς μεγαλοπρεπεῖς καὶ πολλὰς ναῦς.

[Μπατν Μαῆρ] ἔστι τόπος ἔχων πολλὰς κίμας καὶ ὕδατα ῥέοντα, καὶ πολλὰς φοίνικας, ἀπέχων τῆς Μέκκας ἡμέρας ἑδὼν, καὶ κείμενος πλησίον τῆς ἐδοῦ, δι' ἧς διαβαίνουσιν οἱ πρὸ σκυνηταὶ ἐξ Αἰγύπτου καὶ Συρίας. Οἱ φοίνικες καὶ οἱ ἀγροὶ εἶναι συνεχεῖς ἀπὸ Μπατν Μαῆρ ἕως τῆς πεδιάδος Ναχλαῶς.

1) Ἐπὶ τῆ Ἀπυλφέδα τῶν ἡμερῶν ὑπῆρχε μητρόπολις τὸ Τήζ· ἐπὶ δὲ τῶν ὑσέρων χρόνων ἀνέλαβεν ἡ Σαυναὰ τὴν πρῶην ἀξίαν ὡς ὁ Ρ'όάκιος φησί. The Imam or King of Sunnaa resides at the metropolis of that name (ὅσα travels to the Coast of Arabia felix etc. Lond. 1783. σελ. 45).